

การเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารต้นทุน

การผลิตของการปลูกข้าว

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว

ตำบลล่อนอันใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

พิกุล พงษ์กลาง

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลลอนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการศึกษาประชากรสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลลอนใต้ จำนวน 28 ราย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล และการจัดทำที่ประชุมเป็นเครื่องมือในการพัฒนา มีการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ภูมิภาคให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลลอนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๓. ภาคภูมิ : ภาคเสริมสร้างเข้มแข็ง การบริหารต้นทุนการผลิต การปลูกข้าว
๔. วิชามชั้นศนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว

สาขาวิชา การบัญชี

ພົກລ ພົກລາງ

ทั่วหน้าคนะวิจัย

ຄະນະບັນຍື ການເຈີນແລກການອາຄານ

มหาวิทยาลัยพายัพ

อีเมล : p_pmay@yahoo.com

Field : Accounting

Pikul Pongklang

Head of research team
Faculty of Accountancy Finance
and Banking
Payap University
Email: p_pmay@yahoo.com

Strengthen the production cost management of rice planting, the Ontai Rice Seed Center Community Enterprise in Sankamphaeng district, Chiang Mai

Pikul Pongklang

Abstract

The participatory action research aimed to strengthen the cost management of rice planting. The population included 29 farmers of the Ontai Rice Seed Center Community Enterprise in Sankamphaeng district, Chiang Mai. The interview was the research tool for collecting data and the arrangement of community forums was the tool for development. Qualitative data were analyzed by checking the completeness of data which is complied with the objectives of research.

The study found that the members of the Ontai rice seed center community enterprise computed the production cost structure of rice planting incorrectly. They could explain the meaning and could analyze the production cost structure of rice planting only in some item. After attending the community forums, the members could compute the production cost and profit-loss of rice planting correctly and completely. That action enhanced their ability of cost management and consequently led to the reduction of production costs. Moreover, the members could use these data for planning to strengthen the rice planting management by focusing on self-reliance, instead of employing the others, and using good quality of rice seed, as well as consulting academics of agriculture in order to learn the proper method of rice field management.

Keywords : Strengthen, Capital management, Rice cultivation, Rice Seed Center Community Enterprise

บทนำ

จากนโยบายขัดความยากจน และปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลภายในได้หลักเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาล และพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ที่ได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนได้กลยุทธ์มาเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลในการพัฒนามาแก้ไขปัญหาภาระของประเทศ เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนเป็นการประกอบการเพื่อการจัดการทุนของชุมชนโดยคนในชุมชน มีผลิตผลจากครอบครัวในชุมชนสู่ตลาดโดยมีหลักการคิดที่สำคัญ คือ สร้างรายได้จากผลิตผลในชุมชน และลดรายจ่ายให้ครอบครัว ซึ่งวิสาหกิจชุมชนจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่พึ่งพาตนเองเองได้ เป็นพื้นฐานการเพิ่มศักยภาพของระบบเศรษฐกิจระดับชุมชนในการพัฒนาความร่วมมือกับระบบเศรษฐกิจภาครวม เพราะการที่ชุมชนไม่ต้องพึ่งพาเศรษฐกิจภายนอก จะส่งผลให้ชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นมีความเข้มแข็งที่จะนำไปสู่การเป็นฐานรากทางเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจระดับประเทศต่อไป

อาชีพการเกษตรมีความสำคัญต่อการสร้างฐานรากทางเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะเกษตรกรส่วนใหญ่ของไทยปลูกข้าวเป็นพื้นหลักมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ ดังนั้น ข้าวจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่สุดในภาคเกษตร การของประเทศไทย ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัจจุบันข้าวเป็นที่ตั้งต่อต้านภัยในประเทศและตลาดโลกส่องอ่องประเทศไทย ด้วยเหตุนี้ หนึ่งในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคือ อาเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ในภาคตากลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมืองพันธุ์ข้าวตำบลล่อนได้ชื่อ โดยคุณรัตนภรณ์ กัญญาราช เกษตรอาเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ กล่าวว่า ภาระเริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2554 วันนี้ ทะเบียน วิสาหกิจชุมชน 6-50-13-061-0012 มีที่ทั่วโลกตั้งอยู่ที่ ศูนย์ศึกษาและนวัตกรรมการเกษตร จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเพื่อเป็นแหล่งผลิตอาชีพพันธุ์ที่ปรับจัดท้องถิ่นไว้ใช้โดยไม่ขาดแคลน และสามารถออกเบื้องต้นร่วมทั้งสร้างเครือข่ายการผลิตและพัฒนา ที่สำคัญ คือ ความร่วมมือในการดำเนินการ ผลิตแบบตัวต่อตัว กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมืองพันธุ์ข้าวตำบลล่อนได้ มีโครงสร้างการบริหารงานในรูปแบบกรรมการกลุ่มที่ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน และกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการกลุ่มมีบทบาทหน้าที่หลักในการประสานงานระหว่างสมาชิกกลุ่มกับกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อรับการฝึกอบรมความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการปลูกข้าวให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพรวมทั้งมีหน้าที่ในการบริหารงานด้านการตลาดและการบริหารจัดการผลผลิตให้เป็นไปตามตัวต่อตัวที่ประชุมกลุ่ม ปัจจุบันกลุ่มมี

สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการศูนย์เมืองพันธุ์ จำนวน 28 ราย ซึ่งกลุ่มนี้นโยบายให้สมาชิกดำเนินการปลูกข้าวโดยรับผิดชอบต่อการลงทุนเอง เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของศูนย์เมืองพันธุ์ ข้าวที่ได้กำหนดไว้ และเมื่อได้ผลผลิตตามมาตรฐาน กลุ่มจะรับซื้อในราคาน้ำที่สูงกว่าราคากลางซึ่งเป็นราคามาตรฐานที่มาตรฐานของกลุ่ม สำหรับในด้านการจัดทำบัญชี กลุ่มได้รับหมายเหตุรับผิดชอบในการบันทึกข้อมูลรายรับรายจ่าย ทางบัญชีเพียงการบันทึกซ้ำจำเท่านั้น

และการสอบบัญชีต่อ หมายเหตุ หมายเหตุ สำหรับ เสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำหรับ งานเกษตร อาเภอสันกำแพง ผู้รับผิดชอบดูแลกลุ่มวิสาหกิจ ที่ หมายเหตุ กล่าวว่า กลุ่ม กล่าวมีความเข้มแข็งในด้านการสร้างผลิตผลและยังสามารถพัฒนาได้ อีกมาก ถึงแม้จะ ปัจจุบัน ผลิตของกลุ่ม ผลกระทบจำกัดน่าจะได้แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินงานของกลุ่มมีปัญหา คือ สมาชิกของกลุ่มสามารถวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตได้อย่างแท้จริง สมาชิกส่วนใหญ่ไม่สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนได้ เนื่องจากไม่มีความรู้และความสามารถในการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนในภาค ปลูกข้าว ส่งผลให้ไม่สามารถนำข้อมูล ความรู้มาใช้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจต่างๆ ได้อย่างแม่นยำ ดังนั้น การลดต้นทุนการผลิต การกู้ยืมเงิน การตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนสำหรับรายใหม่ หรือการขยายตัวที่ในการเพาะปลูกสำหรับรายเดิม ดังนั้นการบัญชีต้นทุน ที่ต้องเข้ามามีบทบาทในการรวมและเสนอข้อมูลเพื่อให้กลุ่มเกษตรกรสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตไปพัฒนาและกำหนดวิธีการในการบริหารจัดการต้นทุนการผลิตให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญ ถึงแม้สมาชิกกลุ่มไม่สามารถกำหนดราคาขายได้ เนื่องจากขาดความต้องการและแนวโน้มการตลาด แต่สมาชิกกลุ่มสามารถเพิ่มรายได้โดยการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการต้นทุนการผลิตให้มีประสิทธิภาพ จะทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าวอย่างยั่งยืน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญที่จะศึกษาการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้วยเครือข่ายความร่วมมือจากผู้วิจัย นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพายัพ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมืองพันธุ์ข้าวตำบลล่อนได้ นักวิชาการ ส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอาเภอสันกำแพง รวมทั้งสมาชิกในชุมชนที่มีความสนใจ เพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างแข็งขันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดบัญชี การดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการต้นทุนการผลิต ของการปลูกข้าว กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมืองพันธุ์ข้าว ตำบลล่อนได้ อาเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อประโยชน์ใน

การนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารต้นทุนการผลิต ของการปลูกข้าวอย่างเหมาะสม ส่งผลให้กลุ่มเกษตรกรได้รับผลประโยชน์สูงสุดอย่างยั่งยืน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพิ่มเติม เพื่อนำมาเป็นแนวคิดในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว ดังนี้

1. ต้นทุนการผลิต

ต้นทุนการผลิตเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินกิจกรรมทางการผลิต เพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ดี มีคุณภาพตามความต้องการของลูกค้า เพราะเมื่อต้นทุนเพิ่มขึ้นมีผลทำให้กำไรลดลง โดยการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตนั้นส่วนใหญ่จะจำแนกต้นทุน การผลิตตามลักษณะส่วนประกอบของการผลิต ซึ่ง พิกุล พงษ์กลาง (2557) ได้กล่าวถึง ต้นทุนการผลิตจำแนกตามลักษณะส่วนประกอบของการผลิตได้ ดังนี้

1) วัตถุถูก (Materials) วัตถุถูกถือเป็นส่วนประกอบหลักในการผลิตสินค้า มีดังนี้

1.1) วัตถุทางตรง (Direct materials) หมายถึง วัตถุถูกหลักที่ใช้ในการผลิต

1.2) วัตถุทางอ้อม (Indirect materials) หมายถึง วัตถุถูกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยทางอ้อมกับการผลิตสินค้า มีดังนี้

2) ค่าแรงงาน (Labor) หมายถึง จ้างหรือหุ้นส่วนที่จ่ายให้แก่ลูกจ้างหรือคนงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า มีดังนี้

2.1) ค่าแรงงานทางตรง (Direct labor) หมายถึง ค่าแรงงานต่างๆ ที่จ่ายให้แก่คนงานหรือลูกจ้างที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าโดยตรง

2.2) ค่าแรงงานทางอ้อม (Indirect labor) หมายถึง ค่าแรงงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับค่าแรงงานทางตรงถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายการผลิต

3) ใช้จ่ายการผลิต (Manufacturing overhead) หมายถึง จ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ได้แก่ วัตถุทางอ้อม ค่าแรงงานทางอ้อม และค่าใช้จ่ายการผลิตอื่นที่เกี่ยวข้องกับโรงงานและเครื่องจักร เช่น ค่าสาธารณูปโภค ค่าเช่า ค่าเสื่อมราคา ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา ภาษีทรัพย์สิน และค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดอื่นในโรงงาน

2. การบริหารต้นทุน

การบริหารต้นทุน เป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้กับการดำเนินธุรกิจ ซึ่งการบริหารต้นทุนเริ่มจากการรวมข้อมูลในส่วนต่างๆ ที่เป็นต้นทุน และจำเป็นสำหรับการดำเนินงาน โดยผู้บริหารของกิจการจะ

พิจารณารายละเอียดค่าใช้จ่ายที่รวมไว้ และตัดตอนลดรายจ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็นเพื่อพยายามลดต้นทุน ขณะที่คณาจารย์มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (2556) กล่าวว่า การบริหารต้นทุน (Cost management) หมายถึง กระบวนการจัดการทรัพยากรต่างๆ ใน การสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ โดยเน้นการวิเคราะห์ในการบริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิผลและประยุกต์ใช้กับทุกๆ เพื่อนำองค์กรไปสู่ความได้เปรียบในการแข่งขัน

3. กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

หลักสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการประสานความร่วมมือ ระหว่างนักวิจัยภายนอกกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นข้าราชการที่ต้องการร่วมกันทำ ที่เป็นความต้องการของชุมชนที่เลี้ยงเห็นมา ทำที่ต้องการแก้ไขในชุมชนของตน เช่น ปัจจุบัน ที่ว่านี้ คือ เรื่องที่ต้องการทำการวิจัย เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหา ที่ทั้งวางแผนปรับปรุงพัฒนา ห้องเรียน ห้องนอน เดียบปัญหาการวิจัย มาจากชาวบ้าน ดังนั้นชาวบ้าน ที่มีบทบาทหลักในการเป็นนักวิจัยภายในชุมชน เป็นผู้รู้มากว่า ว่า นักวิจัยในมือที่เกี่ยวกับบริบทของห้องเรียนของตน โดยมีนักวิจัยที่เป็นนักวิชาการจากภายนอกมาร่วมสนับสนุน ช่วยนำวิธีการขยายแบบวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ ระหว่างที่มีข้อมูล ขณะที่ลงนักวิจัย คู่ร่วม ที่มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญ ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) หมายถึง การเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนความรู้จากประสบการณ์ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ชาวบ้านผู้ซึ่งมีส่วนได้เสีย นักปักครอง และคณะผู้วิจัย โดยอาจเริ่มต้นด้วยการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลที่เกิดจากการดำเนินงาน รวมทั้งมีการสรุปบทเรียนร่วมกัน ตลอดจนร่วมหารือแก้ไขปัญหาและร่วมพัฒนาต่อไป

ชุติมา สุจานันท์ และสิริรัตน์ วิภาสศิลป์ (2556) ได้กล่าวถึง กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1) ระยะก่อนดำเนินการวิจัย เป็นระยะเตรียมการ เพื่อคัดเลือกชุมชนหรือกลุ่มเป้าหมาย และเข้าสู่ชุมชนเพื่อดำเนินการ

2) ระยะดำเนินการวิจัย เป็นระยะที่ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและหาแนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้วิจัย และผู้เกี่ยวข้องในชุมชนหรือกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ร่วมวิจัย

3) ระยะหลังการวิจัย เป็นระยะของการนำผลการวิจัยไป วางแผนดำเนินงาน ปฏิบัติตามแผน ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ต่อศักดิ์ นิยมมาศ (2548) ได้ศึกษาเรื่อง “ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรหมู่บ้านดอนเจียง ตำบลสบเบิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรหมู่บ้านดอนเจียง ในปีพ.ศ. 2547 ผลการวิจัยพบว่า การปลูกข้าวอินทรีย์ทุกพันธุ์มีต้นทุนต่ำกว่าการปลูกข้าวโดยใช้สารเคมี เนื่องจากมีต้นทุนค่าปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชต่ำกว่า อย่างไรก็ตาม การเพาะปลูกข้าวอินทรีย์นั้น เกษตรกรควรพิจารณาปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การลงทุนในสินทรัพย์ เทคโนโลยี และวิธีการปลูกข้าวอินทรีย์ การตลาด และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เพื่อลดต้นทุนแรงงาน เวลา และความเสี่ยงของการลงทุน ตลอดจนเพิ่มผลตอบแทนสูงสุด

พรม จาระณะ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง “ศึกษารูปแบบการลดต้นทุนการผลิตพืชเศรษฐกิจเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน : กรณีศึกษาพืชเศรษฐกิจ 3 ชนิด ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ตำบลลหุ่ย อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและองค์ความรู้หรือภูมิปัญญา ดังเดิมที่สามารถใช้ในการลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตรของชุมชนทั้งในอดีตและปัจจุบัน ผลการวิจัย สรุปแบบวิถีการผลิตของชุมชนหูทำบ่มีการนำองค์ความรู้ภูมิปัญญา ดังเดิมในการทำการเกษตรเพื่อลดต้นทุน การผลิตพืชเศรษฐกิจ 3 ชนิด ที่มีความต้องการแรงงานต่ำ ร่วมกับความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนในการใช้ความรู้ทางวิชาการ ของตนมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ในชุมชน

บุษบรา สารย์ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการต้นทุนการผลิตในการปลูกยางพาราที่เหมาะสมกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ที่ไม่มีองค์ความรู้ เชิงด้าว จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการต้นทุนการผลิตพืชเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มเกษตรกรปลูกยางพารา มีองค์ความรู้ เชิงด้าว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยางพารามีแนวทางการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน คือ ด้านปัจจัยการผลิต เกี่ยวกับที่ดิน ทุน แรงงาน และผู้ประกอบการ ด้านการจัดการ และการดำเนินงานของกลุ่ม ด้านเครื่องข่ายการเรียนรู้ ด้านการเงิน และงบประมาณ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างปลูกยางพารา ด้านการส่งเสริมอาชีพ ด้านการตลาด ด้านการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน และผลตอบแทนจากการจำหน่ายผลผลิตจากยางพารา โดยสมาชิกควรมีการ

จดบันทึกข้อมูลด้านปริมาณผลผลิตในปีที่เริ่มกรีดยางพารา จนถึงปีที่สิ้นสุดโครงการ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์ เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าในอนาคตได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคุ้นย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลลหุ่ย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารต้นทุนการผลิตและการปลูกข้าว กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคุ้นย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลลหุ่ย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

2. นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปเป็นแนวทางในการบริหารต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคุ้นย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลลหุ่ย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเป็นแหล่งประโยชน์ในการนำมารับใช้ในการเรียนการสอนด้านการบัญชีต้นทุน และนักศึกษาผู้สนใจสามารถนำไปเรียนรู้ร่วมกับชุมชนในการใช้ความรู้ทางวิชาการ ของตนมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ในชุมชน

4. ได้องค์ความรู้ด้านการปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคท้องถิ่น และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรชาวนา ผู้ปลูกข้าวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคุ้นย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลลหุ่ย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคุ้นย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลลหุ่ย ได้ที่เข้าร่วมโครงการคุ้นย์เมล็ดพันธุ์ดี จำนวน 28 ราย ดังนี้

ที่	ชื่อ - สกุล		บ้านเลขที่	หมู่ที่	พื้นที่ปลูกข้าว (ไร่)
1	นายประพิณ	ปาลี	29/6	1	10
2	นายจรัส	วงศ์บุตรคำ	21/2	1	4
3	จ.ส.อ. จอมจันทร์	เบี้ยวงศ์	6	2	7
4	นายแสง	ระตา	23/2	2	1
5	นายอินสอน	อินดาพรหม	51/1	2	8
6	นายใหม่	ใจสุ	22/3	3	1
7	นายหมื่น	ปาปวน	22/2	3	5
8	นายกองแสง	ปาลี	5/1	4	4
9	นายทวีศักดิ์	พรอมใจ	35/5	4	6
10	นายอินTHON	วงศ์ทอง	5/2	4	11
11	นายอนุชา	คำแสน	33	4	+
12	นายมาไล	อดทน	73		10
13	นายบุญมี	ไชยเลิศ	1	5	5
14	นายบุญรอด	ไชวรรณ	1	6	5
15	นายทัศน์	สามปิมป้า	7/3	6	2.5
16	นายไโอลิน	บัวเงิน	28/3	6	6
17	นายจำรัส	วงศ์	24	6	6
18	นายอุไร	จันดาปุก	67	6	6
19	นายอินโน	สิงห์อุป	1	8	1
20	นายบุญนาค	สิงห์อุป	1/1	8	1.5
21	นายสุพจน์	วงศ์คำป้าน	62/4	9	3
22	นายบุญทัพ	จักรคำ	103	9	5
23	นายสุทธี	ใจสุ	36	9	2
24	นายคงเดช	บัญชาแก้ว	62/3	9	2
25	นายบันแก้ว	บัญญาเรือง	22/1	10	4
26	นางคำผง	คำฟอง	13	10	4
27	นายประพันธ์	บัญญา	88/2	11	5
28	นายไกรศร	กันทะพร	28/1	8	2

2. เครื่องมือใช้วิจัย ข้อมูล

2.1 เครื่องมือการวิจัย

วิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นการกำหนดข้อคำถามต่างๆ ไว้ก่อนล่วงหน้า ประกอบด้วย คำถามแบบปลายเปิด มีข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว

2.2) เครื่องมือการพัฒนา

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา คือ การจัดเวลาที่ประชุมที่ใช้เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสริมสร้างความเข้าใจในประเด็นเกี่ยวกับปัญหาของการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการ

ผลิต และการบริหารต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บตามแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา 2 ส่วน คือ

1) ข้อมูลปฐมภูมิ คือ ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เป็นการเก็บข้อมูลโดยการสนทนากับผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้สัมภาษณ์ ส่วนผู้ตอบมีฐานะเป็นผู้ถูกสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ 2 แบบ ดังนี้

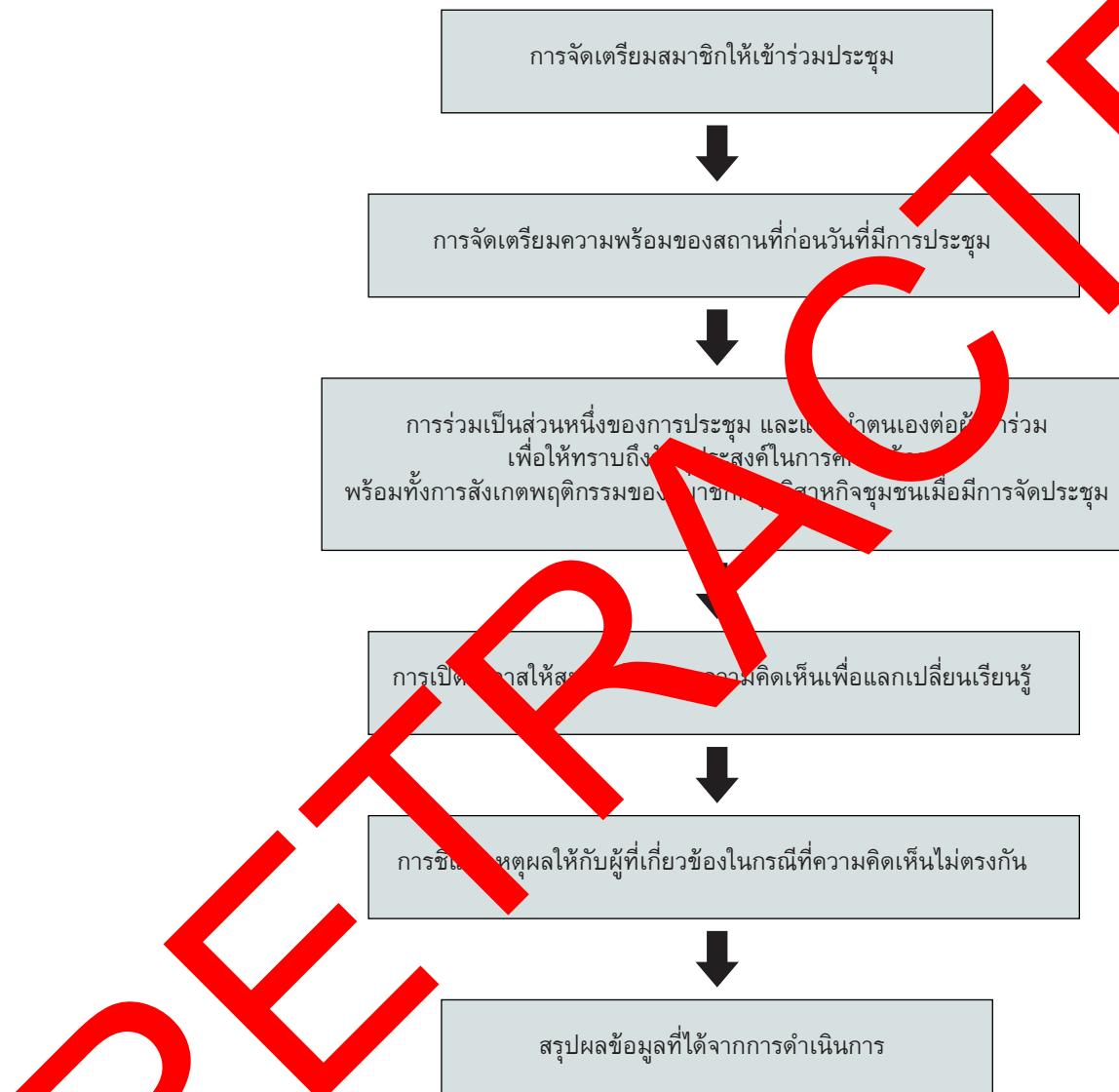
1.1) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยได้เตรียมแนวคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ล่วงหน้า เกี่ยวกับสภาพปัญหาในการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว

1.2) การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างเป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่มีการเตรียมแนวคำถาม ผู้ถามจะถามไปเรื่อยๆ ตามโครงร่างหลักเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีอิสระในการตอบคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนและการบริหารต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว

1.3) การจัดเวทีประชาคม ผู้วิจัยได้กระตุ้นให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ

ปัญหาในการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิต รวมทั้งการบริหารต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว โดยผู้วิจัยได้มีการจดบันทึกอย่างย่อ และบันทึกภาพด้วยกล้องถ่ายรูปไว้ หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตรวจสอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อีกครั้ง

ในการจัดเวทีประชาคม ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ มีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการสัมมนาที่ผู้วิจัย กิจกรรมร่วมกับกลุ่มที่ศึกษา ดังนี้

ข้อมูลทุกชิ้น คือ การศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากตำรา เอกสาร หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ นิตยสาร และเอกสารงานวิจัยต่างๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการจัดเวทีประชาคมนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์สรุปอุปนัย และการวิเคราะห์ส่วนประกอบ ทำโดยการรวบรวมข้อมูลและทำการศึกษาวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการลงพื้นที่ โดย

ผู้วิจัยนำมาตรวจสอบและนำไปปฏิบัติจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนในการเข้าพื้นที่ครั้งต่อไป ซึ่งผู้วิจัยจะตรวจสอบเพื่อพิจารณาว่าได้เก็บข้อมูลในประเด็นใดบ้างแล้ว ข้อมูลมีความสมบูรณ์เพียงพอหรือไม่ มีความครบถ้วนตามขอบเขตเนื้อหาและวัตถุประสงค์หรือไม่ และในประเด็นที่ข้อมูลไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเพิ่มเติมในพื้นที่วิจัยอีกครั้ง โดยทำอย่างนี้ทุกครั้งจนได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิจัยไปวางแผนเพื่อจัดเวทีประชาคม

มีการกำหนดรูปแบบการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลล่อนได้โดยอาศัยหลักของการบริหารวงจรคุณภาพ (Plan—Do—Check—Act : PDCA) มาใช้ในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้ในการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม นำไปสู่การบริหารต้นทุนการผลิตเพื่อหาแนวทางในการลดต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าวในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1) การจัดเวทีประชุม

การจัดเวทีประชุมร่วมกับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลล่อนได้ ในวันศุกร์ที่ 28 กันยายน 2557 เวลา 9.00—12.00 น. ณ เทศบาลตำบลล่อนได อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผู้เข้าร่วมในเวทีประชุมทั้งสิ้น จำนวน 41 คน คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 28 คน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ร

ชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลล่อนได เพื่อเป็นตัวแทนของสมาชิกกลุ่มในการจัดเตรียมและวางแผนในการจัดเวทีระดมความคิด และมอบหมายหน้าที่ให้ฝ่ายต่างๆ รับผิดชอบในการจัดเตรียมงานแผนที่ไว้วางไว้

1.2) การเตรียมคณะดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการ คณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพายัพ เพื่อกำหนดหน้าที่และมอบหมายงานให้รับผิดชอบ รวมทั้งมีการนัดประชุมคณะดำเนินงานก่อนหน้างาน เพื่อจัดเตรียมสถานที่และเตรียมความพร้อมในการจัดเวทีประชุม

1.3) การเตรียมจัดเวทีประชุม จัดทำใบตอบรับการเข้าร่วมในเวทีประชุม ซึ่งได้ให้ค่าตอบรับการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน นำไปให้สมาชิกที่จะลงมาอภิปรายชี้ชี้อธิบายนัยนัย การเข้าร่วม หา ณ สามา ณ เข้าร่วมได้ให้ ด้วยตัวแทนเข้าร่วม เพื่อช่วยให้การจัดเวทีประชุม ผู้เข้าร่วมตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

1.4) การประชุมพันธ์ให้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ รวมทั้งมอบหมายให้ฝ่ายประชุม พันธ์ประการชี้ชี้สารที่หอกระจายเสียง ของหมู่บ้านจัดงาน เป็นการแจ้งให้สมาชิกทราบล่วงหน้าโดยทั่วถัน

1.5) การจัดเตรียมเนื้อหาเกี่ยวกับโครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว โดยนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เกี่ยวกับสภาพปัญหาในการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าวมาเป็นพื้นฐานในการจัดเตรียมเนื้อหาเพื่อใช้ในการจัดเวทีประชุม โดยมีการประชุมร่วมกับนักศึกษาทีมดำเนินงาน เพื่อวางแผนในการเสริมสร้างความเข้าใจให้แก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ในขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตที่ประกอบด้วย วัตถุทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายการผลิต

1.6) จัดเวทีประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้แก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้วยกิจกรรม ดังนี้

1. แนะนำตัวและทำความรู้จักระหว่างผู้เข้าร่วมอภิปราย โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการจัดเวทีประชุมครั้งนี้ ให้แก่ผู้เข้าร่วมรับทราบว่า เป็นการร่วมเสนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าวที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อันจะส่งผลต่อการสร้างแนวทางในการบริหารต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าวให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งเก็บน้ำถังสภาพปัญหาในการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าวที่ได้จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจ เพื่อเข้าสู่ที่มาของประเด็นสำหรับการอภิปรายในเวทีประชุม

2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องโครงสร้างต้นทุนการ

ภาพที่ 1 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร และคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลล่อนได

สำนักงานเกษตรอำเภอสันกำแพง ผู้ที่รับผิดชอบดูแลพร้อมทั้งคอยให้คำปรึกษาด้านการปลูกข้าวกลุ่มวิสาหกิจดังกล่าว จำนวน 1 คน นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพายัพ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการบัญชีต้นทุน 1 ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 11 คน และผู้วิจัย จำนวน 1 คน โดยผู้วิจัยมีการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1.1) การจัดประชุมร่วมกับคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจ

ผลิตของการปลูกข้าวระหว่างผู้รู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน โดยนำผลจากการสัมภาษณ์มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อีกทั้ง เป็นการสื่อสารให้ทุกคนได้ทราบถึงความสำคัญของงานวิจัยที่จะนำมาซึ่งแนวทางในการบริหารด้านทุนการผลิตของการปลูกข้าวให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกลุ่มได้รับการอบรมโดยวิธีปฏิบัติงานจริง รวมทั้งได้ทดลองจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับด้านทุนการผลิต สามารถจำแนกต้นทุนได้อย่างชัดเจน และรู้จักวิธีคำนวณต้นทุนการผลิต เพื่อให้สมาชิกกลุ่มสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติอย่างถูกต้อง โดยนักวิจัยมีทิมงานที่คอยช่วยให้คำแนะนำและมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว คือ นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยพายัพ

3. ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ พร้อมทั้งยกตัวอย่างเกี่ยวกับด้านทุนการผลิตขั้นพื้นฐานที่ประกอบด้วย วัตถุทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายการผลิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับด้านทุนการผลิตพื้นฐานได้อย่างถูกต้อง และใช้เป็นเครื่องมือที่จะสะท้อนด้านทุนการผลิตข้าวเพื่อนำไปสู่แนวทางในการตัดสินใจบริหารด้านทุนการผลิตเพื่อหาแนวทางในการลดต้นทุนได้อย่างเหมาะสม

บรรยายในการจัดเวทีประชาคม สมาชิกต่างให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อร่วมความคิดเป็นอย่างดี สังเกตได้จากการกระตือรือร้นในการแสดงความคิดเห็น การซักถามเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ โดยสมาชิกกลุ่มสามารถวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าวได้อย่างถูกต้องมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวในการบริหารด้านทุนการผลิตได้เป็นอย่างดี

4. สรุปบทเรียนจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดเวทีประชาคม ให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทราบ

1.7) เมื่อเสร็จจากการจัดเวทีประชาคม ทีมคณะกรรมการได้มีการประชุมเพื่อสรุปข้อมูลที่ได้จากการจัดเวทีประชาคม และผู้รู้จัดได้นำข้อมูลนี้มาลาก่อน ซึ่งเป็นตัวแทนของสมาชิกกลุ่มรับทราบในส่วนตัวนั้น เพื่อนำไปเป็นแนวทางให้สมาชิกกลุ่มสามารถปฏิบัติได้ทางถูกต้องในการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว อันจะส่งผลต่อการบริหารด้านทุนการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลลอย ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ภาพที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับด้านทุนการผลิต

ภาพที่ 4 บรรยากาศในการจัดเวทีประชาคม

2. แนวทางการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว จากการจัดเวทีประชาคม

เนื่องจากก่อนการจัดเวทีประชาคม สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลล่อนได้สามารถอธิบายความหมายและวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตได้เพียงบางรายกางส่งผลให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการคำนวณต้นทุนการผลิตไม่ถูกต้อง อีกทั้งยังมีผลต่อความสามารถในการบริหารต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว ดังนั้นจากประเด็นนี้ จึงต้องมีการยกระดับความรู้ความเข้าใจของชาวนา ที่ต้องมีความรู้ดังกล่าว อย่างยิ่งที่จะต้องมีการสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกับโครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว จึงต้อง ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญเพื่อให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถดูแลความรู้ดังกล่าวเป็นบริหารต้นทุนการผลิตของตน ปลูกข้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น จึงสรุปจากการจัดเวทีประชาคม ทำให้สามารถสร้างแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าวอย่างง่าย สำหรับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลล่อน โดยสมมุติว่ากลุ่มจำนวน 28 ราย พิจารณาแล้วเป็นเอกฉันท์ ยังคงแนวทางที่ได้จากการจัดเวทีประชาคมว่า จะสามารถสร้างความรู้ให้มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการต้นทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการดังนี้

แนวทางที่ 1 สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจ ต้องมีการจดบันทึกข้อมูลรายรับรายจ่ายแบบง่าย โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ลงมือทำนา จนถึงวันที่จำหน่ายผลผลิต รวมทั้งจดบันทึกและสรุปข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผลผลิตที่ได้เมื่อสิ้นฤดูกาลการทำนา เพื่อให้ตนเองสามารถนำข้อมูลที่ได้บันทึกไว้มาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตได้อย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การสามารถตรวจสอบผลผลิตที่ได้รับ มีกำไรหรือขาดทุนเท่าไร

แนวทางที่ 2 สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลล่อนได้ทางเพิ่มประสิทธิภาพด้านการลดต้นทุนการผลิตเพื่อเพิ่มรายได้ ด้วยการเพิ่มรายได้จากการปลูกข้าวนี้ เกษตรกร ตามการคำนวณราคาขายผลผลิตในตลาดได้ ซึ่งอาจใช้สัญลักษณ์ตลาดให้กับคู่แข่งขัน ดังนั้น หลักประกันในการเก็บรายได้ของชาวนาจึงไม่ใช่การกำหนดราคาขาย เพราะข้าวเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่ราคาไม่คงที่ ด้วยความต้องการของตลาดโลก และราคาข้าวจะแตกต่างกันตามคุณภาพของข้าว ดังนั้น หลักประกันในการเพิ่มรายได้ของชาวนาจึงเป็นการลดหรือควบคุมต้นทุนการผลิตข้าว ซึ่งการลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการผลิตมี 2 ส่วนที่สำคัญ คือ ส่วนแรกเป็นการลดการใช้ปัจจัยการผลิตของชาวนา คือ ลดการใช้ปุ๋ย ลดการใช้ยาฆ่าแมลง และลดค่าจ้างในการทำงาน ส่วนที่สอง เป็นการลดต้นทุนที่สำคัญของการทำงาน คือ เมล็ดพันธุ์ข้าว สำหรับกรณีของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลล่อนได้ ที่เข้าร่วมโครงการศูนย์เมล็ดพันธุ์ดังนี้ สมาชิกกลุ่มจะได้รับเมล็ดพันธุ์จากการอบรมการข้าว เพื่อให้นำไปเพาะปลูกเป็นเมล็ดพันธุ์ดีต่อไป ในกรณีที่ได้รับเมล็ดพันธุ์แลกไม่เพียงพอ สมาชิกกลุ่มจะต้องดำเนินการจัดหามาให้เพียงพอต่อการผลิต โดยการใช้เมล็ดพันธุ์ที่ได้จากการเก็บเองหรือซื้อจากบุคคลอื่น ดังนั้น จากนโยบายลดการใช้ปัจจัยการผลิตดังกล่าว ถ้าชาวนาสามารถลดค่าใช้จ่ายได้ก็เท่ากับชาวนาสามารถควบคุมต้นทุนการผลิตได้ซึ่งจะส่งผลให้ชาวนามีโอกาสทำกำไรในการผลิตข้าวได้มากขึ้น

แนวทางที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลล่อนได้ เป็นการมุ่งแก้ปัญหาภายใต้ว่า จะจัดการบริหารงานอย่างไร จึงจะช่วยให้การปลูกข้าวได้ผลผลิตสูง ต้นทุนการผลิตต่ำ มีกำไร และสามารถคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตได้ตามกระบวนการ

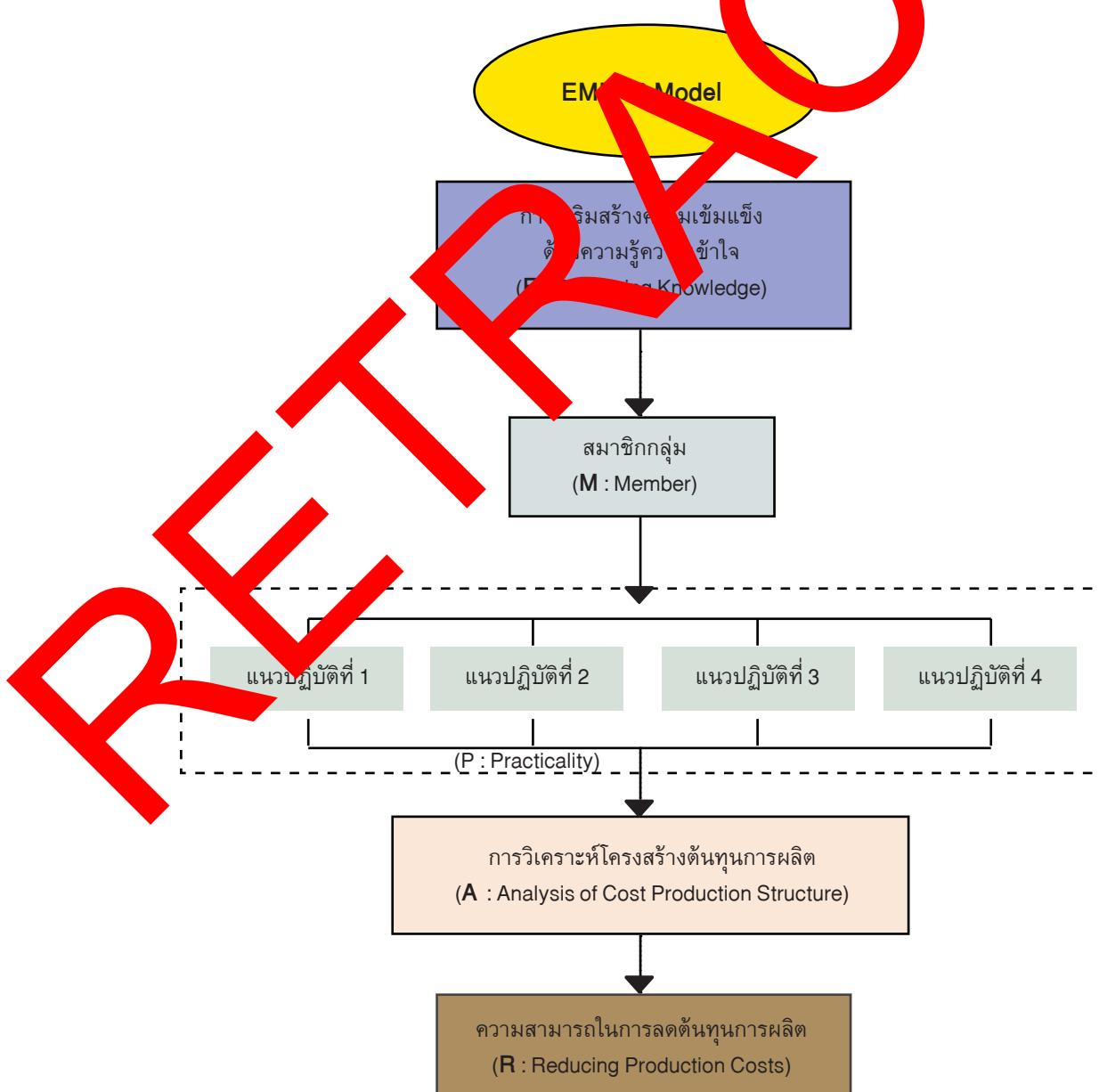
บริหารที่สำคัญ โดยข้อมูลที่สามารถตอบสนองความต้องการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ จะต้องมีกระบวนการจัดการที่ดีซึ่งจะช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการที่สำคัญประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการดำเนินการให้เหมาะสม โดยจะต้องมีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อช่วยให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ รวบรวมข้อมูลเพื่อพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้น หาช่องทางในการแก้ไขปัญหา และเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดจากทางเลือกหลายทาง ซึ่งการบริหารจัดการของสมาชิกกลุ่มเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้มีพลังในการขับเคลื่อนสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน และการสร้างโอกาสให้แก่ประชาชนอย่างยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาศักยภาพของสมาชิกกลุ่มให้มีความพร้อมในกระบวนการการสร้างสรรค์ความคิด

และนำไปสู่แนวทางปฏิบัติในด้านการดำเนินชีวิตให้มีคุณภาพอย่างมั่นคงและยั่งยืน

แนวปฏิบัติที่ 4 สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลล้อนได้ ต้องอาศัยการเรียนรู้จากหน่วยงานต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิต และบริหารต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว รวมทั้งมีการรวมกลุ่มเกษตรกรชาวนาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเพื่อนำไปสู่แนวทางในการบริหารต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าวแต่ละปีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการจัดเวทีประชุม ได้ดังกล่าว จึงสามารถหาอุดบหเรียนจากการเรียนรู้ร่วมกับสมมติฐานวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลล้อนได้ และนำร่องจีนไปแบบจำลอง ต้นแบบของการพัฒนาคุณภาพความเข้าใจเชิงกับการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าวได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แบบจำลองต้นแบบของการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ การวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว

3. การติดตามและประเมินผลจากการจัดเวทีประชาคม

ในการติดตามผลการดำเนินการจัดเวทีประชาคมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิต ผู้วิจัยได้ดำเนินการตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นของกิจกรรม คือ เดือนกรกฎาคม 2557 ถึงระยะเวลาสิ้นสุดการเก็บเกี่ยวผลผลิต คือ เดือนมกราคม 2558 พบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 28 ราย มีการนำแนวปฏิบัติที่ได้สรุปจากการจัดเวทีประชาคมมาใช้ในการบริหารต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าวแต่ยังพบข้อบกพร่องอยู่บ้าง อันเนื่องมาจากสมาชิกกลุ่มบางคนยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในเรื่องของการวิเคราะห์โครงสร้างของต้นทุนการผลิต เกี่ยวกับค่ากระแสไฟฟ้าในครัวเรือนที่นำไปใช้เกี่ยวกับการปลูกข้าว และค่าเสื่อมสภาพของอุปกรณ์ที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานหลายปี ซึ่งเป็นการนำต้นทุนของอุปกรณ์นั้นมาจัดสรรเหลือเพื่อรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายตามประโยชน์ของการใช้งาน เนื่องจากอุปกรณ์นั้นมีมูลค่าสูงเกินกว่าที่สมาชิกกลุ่มจะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายทั้งจำนวนในปีที่เกิดการซื้อได้ ซึ่งข้อบกพร่องดังกล่าว นักวิจัยจะต้องหาแนวทางในการดำเนินการสร้างความเข้าใจให้กับสมาชิกต่อไป ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการจัดเวทีประชาคมในครั้งนี้ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าวมากขึ้น โดยมีผลลัพธ์ที่ส่งผลต่อความเข้มแข็ง คือ ความต้องการซื้อวัสดุที่ต้องการของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่จะพัฒนาค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิต เนื่องจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเห็นว่าประโยชน์ในการนำไปใช้ในการบริหารต้นทุนเพื่อวิเคราะห์ วางแผน และการตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนทำงานในครัวเรือน ซึ่งทำให้เกิดความเข้มแข็งในการบริหารจัดการต้นทุนการผลิตต่อไป

จากการประเมินผลการจัดเวทีประชาคมนั้น ผู้วิจัยได้มาไปประเมินผลเพื่อติดตามผลการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานที่ได้ทั้ง 28 ครัวเรือน ปัจจัยการและนัดรวมกลุ่มอย่างเป็นทางการ โดยดำเนินการตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นของกิจกรรมจนถึงระยะเวลาก่อนสุดการเก็บเกี่ยวผลผลิต ซึ่งการนัดรวมกลุ่มอย่างเป็นทางการนั้น ผู้วิจัยได้จัดประชุมสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลลอนได้ เพื่อร่วมกันประเมินผลและ

เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้แสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมที่ผ่านมา ได้ข้อสรุปว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้เข้าใจเกี่ยวกับต้นทุนในการปลูกข้าว โดยสามารถวิเคราะห์และแยกแยะรายการเกี่ยวกับต้นทุนทางตรง และค่าใช้จ่ายการผลิตได้ อีกทั้งยังสามารถคำนวณต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าวได้ โดยการนำรายกิจกรรมที่ได้จดบันทึกอย่างละเอียดไปวิเคราะห์ รวมทั้งการต้องนำงบประมาณที่เป็นต้นทุนการผลิต ที่สามารถนำไปใช้กิจกรรมที่ต้องการ นำทุนจากการปลูกข้าว ส่วนที่เหลือ สามารถนำเข้ามูลนิธิเพื่อการจัดการและคุบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นที่เกิดขึ้น เพื่อลดต้นทุนการผลิตของครัวเรือน ข้าวได้ อีกทั้งสมาชิกกลุ่มทั้ง 28 ราย มีการวางแผนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง ดังนี้

1. การปรับเปลี่ยนวิธีการจากการจ้างคนอื่นทำทุกขั้นตอน ไปเป็นการพึ่งตัวเองให้ได้ รวมทั้งมีการปรับทักษะของคนที่ทำงานบางอย่างโดยไม่ต้องไปจ้างคนอื่น เป็นการทำเองซึ่งสามารถทำได้ทั่วถึงกว่าการจ้างคนอื่น ส่งผลให้ต้นทุนค่าแรงถูกลง นำไปสู่กำไรที่มากขึ้น

2. การใช้เมล็ดพันธุ์ที่ดีและมีคุณภาพเหมาะสมกับที่ในอัตราที่เหมาะสมทำให้มีผลผลิตมากขึ้น

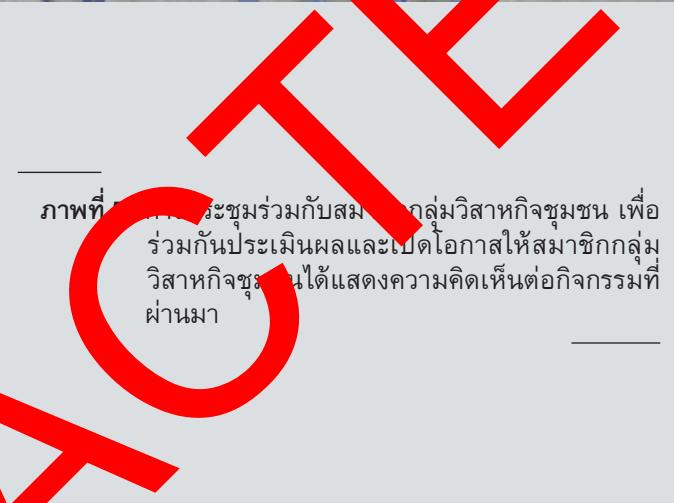
3. ปรึกษานักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อเรียนรู้วิธีการในการจัดการไร่นาให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ

4. วิเคราะห์ดินเพื่อทราบความต้องการใช้ปุ๋ย เน้นการปรับปรุงหน้าดิน โดยการไก่กลบตอซัง เร่งการผุพังสลายตัวไม่เฉพาะฟาง เพื่อให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ ทำให้มีความจำเป็นในการใช้ปุ๋ยเคมีลดลง ส่งผลให้ต้นกล้าที่ขึ้นมาแตกกอตื้อขึ้น แข็งแรง และมีความต้านทานโรค ส่งผลให้ได้ผลผลิตมากขึ้น

5. หาแนวทางในการลดต้นทุนการผลิตในการใช้ปัจจัยให้คุ้มค่าและระดับร่วงให้มากที่สุด ดังนี้

1. ตรวจสอบแปลงนา ก่อนการใช้ปุ๋ยเคมี และควรใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ไม่ใส่เกินความต้องการของพืชและดิน เพื่อไม่ให้สิ่นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์

2. ตรวจสอบแปลงนา ก่อนฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูข้าว และฉีดพ่นให้ถูกวิธีและในปริมาณที่เหมาะสม ควรใช้ร่วมกับสารชีวภาพ เพื่อรักษาสมดุลธรรมชาติและประทัยด้วยใช้จ่าย

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์พบว่า สมาชิกทั้ง 28 ราย ไม่เคยอบรมความรู้เกี่ยวกับการค้าแนวต้นทุนการผลิต ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับต้นทุนการผลิตน้อย จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งส่วนใหญ่กิจกลุ่มใช้วิธีประมาณการต้นทุนการผลิตจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน จึงส่งผลให้ไม่สามารถอธิบายความหมายเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต และคำนวณต้นทุนการผลิตได้อย่างถูกต้องโดยสมาชิกกลุ่มนี้ ไม่เคราะห์โคร สร้างต้นทุนการผลิตของกิจกรรมที่ดำเนินการด้วยตัวเองแล้ว แม้ล็อตพันธุ์ข้าว ค่าปุ่ย ค่ายาเจดดัตตุรูที่ ค่าเช่าที่นิน ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าจ้างแรงงาน

ส่วนตัวที่นักศึกษา ค่าแรงงานในการเตรียมพื้นที่ดำเนินการในการเพาะปลูก ค่าแรงงานในการดูแลรักษา และค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยว อย่างไรก็ตาม ในรายการที่ควรนำมาคำนวณเป็นต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว เช่น ค่าภาษีโรงเรือนและที่ดิน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถยนต์ ค่าเสื่อมสภาพของเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรที่ใช้ในการปลูกข้าว ค่ากระแสไฟฟ้าที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปลูกข้าว ตลอดจนแรงงานของคนในครอบครัว สมาชิกกลุ่มนี้ได้คำนวณ เป็นต้นทุนการผลิต และที่ผ่านมาสมาชิกกลุ่มบางรายไม่ได้ทำการจดบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปลูกข้าว และบางรายได้มีการ

จดบันทึกข้อมูลไว้แต่ไม่ชัดเจนว่า เป็นเรื่องใดบ้าง รวมทั้งยังมีปัญหาเกี่ยวกับการจำแนกรายการที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนการผลิต ตั้งนั้น จึงส่งผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าวต่อสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และการนำข้อมูลทางด้านต้นทุนการผลิตไปใช้ประกอบการตัดสินใจในอนาคต ถึงแม้ว่าข้าวจะมีราคาแปรผันไปตามภาวะตลาด และในการตั้งราคาขายเมล็ดพันธุ์นั้น สมาชิกกลุ่มนี้มีการกำหนดจากข้อตกลงในที่ประชุมร่วมกันก็ตาม

ที่ผ่านมาสมาชิกกลุ่มนี้มีการรวมตัวเพื่อผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ดีให้แก่เกษตรกรที่สนใจทั่วไป เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชนตำบลล่อนอันได้ โดยมีผลผลิตอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ซึ่งสมาชิกกลุ่มนี้ได้ใช้ประสบการณ์จากการปลูกข้าวในอดีตของตนเองเพื่อคาดการณ์เกี่ยวกับผลผลิตในอนาคต เป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำมาประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการปลูกข้าว แต่สมาชิกกลุ่มนี้ไม่สามารถทราบผลกำไรหรือขาดทุนที่แท้จริง เนื่องจากไม่สามารถตรวจนิรันดร์โครงสร้างของการคำนวณต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าวได้อย่างถูกต้อง

ภาพที่ 6 การสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลล่อนใต้

ผู้วิจัยได้นำผลจากการสัมภาษณ์ไปจัดเวทีประชาคมโดยผู้วิจัยได้กระตุนให้ผู้เข้าร่วมเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว เสริมสร้างให้เกิดความรู้ความเข้าใจและได้ตระหนักรถึงความสำคัญของต้นทุนการผลิต เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจทางการค้า ทั้งนี้เพื่อไปสู่แนวทางในการบริหารต้นทุนการผลิต ที่ผู้วิจัยได้สรุปเกี่ยวกับความรู้ในการคำนวณต้นทุนการผลิต ดังนี้

จากการจัดเวทีประชาคม ผู้วิจัยได้บทสรุปรวมกับสมาชิกกลุ่มชี้แจงแนวทางในการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์สร้างต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว โดยสมาชิกกลุ่มยอมรับแนวทางนี้อย่างรุ่มร่วมกันเพื่อให้สามารถเสริมสร้างให้กลุ่มมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการต้นทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ พบบทสรุปในการศึกษาว่า

ต้นทุนการผลิต	โครงสร้างต้นทุนแบบเดิม	โครงสร้างต้นทุนแบบใหม่
วัตถุทางตรง	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว - ค่าท่อ - ค่ากำจัดศัตรู 	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าเมล็ดพันธุ์ - ค่าปุ๋ย - ค่าบำรุงศัตรูพืชที่ใช้ในการเพาะปลูก
แรงงานทั่วไป	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าแรงงานในการเตรียมพื้นที่ - ค่าแรงงานในการเพาะปลูก - ค่าแรงงานในการดูแลรักษา - ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าแรงงานในการเตรียมพื้นที่ - ค่าแรงงานในการเพาะปลูก - ค่าแรงงานในการดูแลรักษา - ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวและขนย้าย - ค่าจ้างเหมาเครื่องจักรทางการเกษตร เช่น รถไถนา รถปลูกข้าวและรถเกี่ยวข้าว
ค่าใช้จ่ายการผลิต	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าเช่าที่นา - ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง 	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าวัสดุการเกษตร - ค่ากระแสไฟฟ้า - ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง - ค่าบำรุงรักษาและซ่อมแซมอุปกรณ์ - ค่าเสื่อมสภาพของอุปกรณ์ - ค่าเช่าพื้นที่ในการเพาะปลูก - ค่าภาษีที่ดินที่ทำการเพาะปลูก

ในการดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและหาแนวทางในการพัฒนา สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และระยะหลัง การวิจัยพัฒนามีการนำผลการวิจัยไปพัฒนาในรูปแบบของการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารต้นทุนการผลิตของการปลูก

ข้าด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเวทีประชุมชี้ชี้ ชุดมา สจล นั้นที่ และสิริรัตน์ วิภาศศิลป์ (2556) ได้กล่าวว่า กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมว่าแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนดำเนินการวิจัย ระยะดำเนินการวิจัย และระยะหลังการวิจัย สำหรับการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนั้น ต้องเริ่มต้นแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการดำเนินการให้เหมาะสม เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิต ของการปลูกข้าว เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารต้นทุนการผลิตของ การปลูกข้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง ลงนักสุ่มรัญญู เที่ยงกมล (2551) ได้กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ต้องเรียนรู้และสำรวจหาความรู้จากประสบการณ์ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ชาวบ้านผู้ซึ่งมีส่วนได้เสีย นักปักครอง และคณะผู้วิจัย เริ่มต้นแต่ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลที่เกิดจากการดำเนินงาน รวมทั้งมีการสรุปบทเรียน ร่วมกัน ตลอดจนร่วมหาวิธีแก้ไขปัญหาและร่วมพัฒนาต่อไป ซึ่งในการจัดเวทีประชุมนั้น เป็นการร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุน การผลิตของ การปลูกข้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้เข้าร่วม เวทีประชุมประกอบด้วย สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ดี นักวิชาการส่งเสริมอาชีวศึกษา เกษตรฯ นักงาน บริษัทชี้ชี้ ชุดมา สจล และผู้วิจัย

สมাচิกกลุ่มวิสาหกิจฯ ควรเริ่มจดบัญชีรวมรายรับรายจ่ายแบบง่าย โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ลูกค้าทำรายการณถึงวันล่าสุด ผลผลิต รวมทั้งจดบัญชีและสรุปข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผลผลิตที่ได้ เมื่อสิ้นฤดูกาลการทำ生意 เพื่อให้ตนของสามารถนำข้อมูลที่ได้บันทึกไว้มาใช้ประโยชน์ในวิเคราะห์และวางแผนเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการผลิตขึ้นมาเป็นบริหารจัดการและควบคุมค่าใช้จ่ายที่ดี เป็นเพียงต้นทางการผลิตของการปลูกข้าวได้ รวมสามารถตรวจสอบได้ว่า ผลผลิตที่ได้มีกำไรหรือขาดทุนเท่าไร ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ทางชาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการต้นทุนการหินในการปลูกยางพาราที่เหมาะสมสมกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขอยกย่องเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ตำบลเมืองนະ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราควรมีการจดบันทึกข้อมูลด้านปริมาณผลผลิตในปีที่เริ่มก่อตั้งพาราจนถึงปีที่สิ้นสุดโครงการ เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าในอนาคตได้ นอกจากนั้น การนำข้อมูลไปบริหารจัดการและควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นที่เกิดขึ้นเพื่อลดต้นทุนการผลิตของ การปลูกข้าว เพื่อหาแนวทางในการลดต้นทุนการผลิต ในการใช้ปัจจัยให้คุ้มค่าและระมัดระวังให้มากที่สุด โดยการตรวจสอบ

สถานการณ์ใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปภายใต้การเสริมสร้างความเข้มแข็ง
จากการวิจัยทำให้พบข้อเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนี้

1. สถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่อชุมชน คือ ชาวบ้านเกิด

หักหงายด้านการพูด การเขียน การฟัง และกระบวนการคิดต้นทุน การผลิตในการปลูกข้าวอย่างเป็นระบบ จากการที่นักวิจัยได้นำความรู้ตามหลักวิชาการมาผนวกกับความรู้ที่ผู้อยู่ในด้วยของแต่ละบุคคลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมที่สามารถนำไปแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาการบริหารต้นทุน การผลิตของการปลูกข้าวให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อวิสาหกิจ ชุมชนในการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ และสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยเฉพาะในประเด็นการลดต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว ทำให้เกิดความเข้มแข็งในการบริหารจัดการต้นทุน การผลิตในการปลูกข้าวให้มีความมั่นคงและยั่งยืน โดยควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นที่เกิดขึ้น เพื่อลดต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าว เช่น การเน้นการเพิ่งตนเองโดยการปรับทักษะของตนเอง การใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพในอัตราที่เหมาะสม การปรึกษานักวิชาการ ส่งเสริมการเกษตรในการจัดการไร่นาให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ

2. สถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่อผู้วิจัย คือ การได้เรียนรู้เรื่องการ
ทำวิจัยเพื่อห้องถีนว่า มีการดำเนินกิจกรรมที่เน้นกระบวนการและความ

ต้องการของชุมชนเป็นหลัก รวมทั้งการทำงานร่วมกับเครือข่ายความร่วมมือจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน นักศึกษา นักวิชาการส่งเสริม การเกษตร ซึ่งนักวิจัยต้องใช้ความพยายามและทักษะการสร้างความเข้าใจให้กับชุมชนเพื่อให้ได้ผลสรุปที่มุ่งสู่ประเด็นในข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ดังนี้

1) การนำผลการวิจัยไปใช้ในหน่วยงาน

1.1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบล
อนันได้ ความมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดอบรมเพื่อให้ความรู้
ด้านการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการผลิตแก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจ
ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีการติดตามข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่
เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถนำความรู้ดังกล่าวไปเป็น
แนวทางในการบริหารต้นทุนการผลิตของ การปลูกข้าวได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มมีการจดบันทึก
ข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ ไม่ให้ตกหล่น เพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้
บันทึกไว้มาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตได้อย่างดี
เนื่อง และสามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจได้

1.2) สำนักงานเกษตรอำเภอสันกำแพง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์เมล็ดพันธุ์ชาว ตำบล

ออนไลน์ได้ ควรจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ด้านนิเทศการเกี่ยวกับการป้องกัน และกำจัดโรคและแมลงที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านผลผลิตแก่เกษตรกร พร้อมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวที่ถูกต้องและเหมาะสม อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำมาระบุกตัวใช้เพื่อลด ต้นทุนการผลิตของการปลูกข้าวได้อย่างต่อเนื่อง

1.3) เทศบาลตำบลควรสนับสนุนและสนับสนุนการสร้างและจัดให้สามารถกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการปลูกเชิงพืชเพื่อให้ผลผลิตที่มีคุณภาพและดีทันทุนต่อ

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ศูนย์เมืองรักษ์ ตำบลยอดนีตี้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีผู้สนใจศึกษาดูต่อไปควรขยายการศึกษาไปยังหน่วยงานอื่น ซึ่งเป็นไปได้ การนำผลการศึกษาไปใช้จะมีหลากหลายมากขึ้น และทำให้ผลการศึกษาที่ได้รับสามารถนำไปใช้ประโยชน์มากขึ้นด้วย

เอกสารอ้างอิง

คณบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 2556. บริหารดันทุน. จาก http://accountingonline.utcc.ac.th/media/3-2555/AC341_3_54.pdf. สืบค้น 13 กรกฎาคม 2556.

ชุดที่มา สัจจานันท์ น. บริรัตน์ วิภาสศิลป์ 2556. การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในเอกสารการสอนชุดวิชาการวิจัยและสถิติ ประยุกต์ทางนิเทศศาสตร์ หน่วยที่ 3. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ต่อศักดิ์ นิยม ว.ศ. 2549 พนทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรหมู่บ้านดอนเจียง ตำบลสบเปิง

สำหรับ จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระปริญญาณหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
นักศึกษา ค่าวุฒิ เทียบเท่า ๓๑. การวิจัยเชิงบูรณาการแบบองค์รวม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ษา อาทิตย์ 2553. แนวทางการบริหารจัดการต้นทุนการผลิตในการปลูกยางพาราที่เหมาะสมกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของ

ลุมเกษฐกาฬสีบลากิจยางพาราดำเนินเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. งานวิจัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.

พร้อม ๑๗๘๘. ๒๕๕๑. ศึกษารูปแบบการลดต้นทุนการผลิตพืชเศรษฐกิจเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน : กรณีศึกษาพืชเศรษฐกิจ ๓ ชนิด ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ตำบลหลุมคำ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์. งานวิจัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

พิกุล พงษ์กลาง. 2557. การบัญชีต้นทุน 1. (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่ : สารวิการพิมพ์.

พีรดี เหงวิรช, นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2556.

รัตนาภรณ์ กัญญาราช, เกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2556.
สุภาพร บางใบ. 2551. การทำเกษตรแบบเพียงภายในตัวรักษาสิ่งแวดล้อมและการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรที่ยั่งยืน
สู่ชุมชนท้องถิ่นของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบูรณ์: การศึกษาดำเนินนาม อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์. งานวิจัย
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.